

באילת, שנות השבעים

אוריה באר: מול ההרים הסגולים, הוצאת עקד 2007, 271 עמ'

מיכליות ואוניות מכולה, שכמו ציפו שיבואו לבקרן. מימינם התנשא הרכס הכהה של הרי אילת, שנקטע פה ושם בוואדיות צרים, שפרצו מערבה לעבר המדבר."

בסיום הרומן יש מעין רמז להפי אנד שטרם מומש, אך סביר להניח שיתרחש. יואב צפוי לחזור כעבור כמה חודשים מן ההפלגה אל בחירת לבו המצפה. אורנה וחנן פתחו דף חדש בחייהם תוך שהם מתרחקים מאילת לאזור תמנע. המתחים במהלך החתונה של לילי בבית הקפה של רוויה לא גרמו לתהפוכות, ההתכתשות בין האב לבן, שהיתה צפויה לשבש הכל, נגמרה בכי טוב.

זהו סיפור ישראלי טיפוסי של מאבקי קיום והישרדות המוכתרים בהצלחה בסופו של דבר. קריא וקולה. ריאליזם ללא כחל ושרק וללא יומרות. אולי מה שחסר קצת הוא גישה מעמיקה ומורכבת יותר מן ההיבט הפסיכולוגי בעיצוב הדמויות וביחסים ביניהן.

יערה בן-דוד

עמוס עברי

השקר

איזה שקר אחד
שאמרתי
החל קושר נגדי
ואינו מרפה,
ומניע מפה לשם
את שאר שקרי.
וכבר אני מנשק אותו.
ואת שומניו אני גהנה
ללחץ בידך
ואנחנו בוטחים
זה בזה
ואין דבר העומד בינינו
פרט רעשי הזמן.

מעטה צלקות העבר הן המכנה המשותף בין חנן לבין אורנה, והן מדרבנות אותם להשתקם ולבנות יחד חיים חדשים מחוץ לאילת. בעיר הקטנה, שבה כולם מכירים את כולם, עושה לה השמועה כנפיים ומגיעה לאמו של חנן, שאינה רואה בעין יפה את הקשר עם הצעירה המופקרת, אבל האהבה גוברת על הכל ומיישרת את ההדורים.

אוריה באר בונה את העלילה כמו חיבור של חלקי פאזל. הוא יוצר רגעים דרמטיים במפגשים המקריים בין הדמויות, בדיאלוגים הקולחים רוויי הקונפליקטים ביניהם, בהפגשת סיטואציות המתחברות ונובעות זו מתוך זו בטבעיות, כשאחד האמצעים המקשרים הוא מפתח הצריף של יוס. גם לבית הקפה של רוויה תפקיד בהתפתחות העלילה בהיותו צומת מפגשים מכל הסוגים. ממנו יוצאים החוטים הקושרים את חלקיה, כשהשיא הוא החתונה הנערכת בו וספיחיה.

יואב, בנו הבכור של יוס, הוא ימאי בצי הסוחר שאונייתו עוגנת באילת אחת לכמה חודשים. רוויה מחכה בכיליון עיניים לבואו ומקווה להשיא לו את בתו היחידה. כשיואב מגיע, מתגלעים הקונפליקטים המשפחתיים. יואב סותם פרצות כלכליות במשפחתו הרעועה, משלם לנושיו של אביו, לוחץ עליו לתת לאמו את הגט המיוחל, נוזף בו על יחסו המזולזל בחנן הסובל מהלם קרב, ולבסוף מממן את חתונת אחותו וחוזר לים. מצד אחד אפשר לומר שהוא המצליחן היחיד ברומן, שעלה בידו להיחלץ מחיי משפחתו הקרתנית והבעייתית, אך מצד שני הצלחה זו יש מחיר - החמצת חייו האישיים. מלבדו רק סטלה הצליחה לבנות את עצמה מבחינה כלכלית, בעוצמה וללא תסכולים. כל השאר טובעים במדמנה של בעיות פרנסה ובעיות אישיות ופסיכולוגיות, או נאלצים להתפשר עם הבינוניות. כאמור, המיוחד בספר הוא בחירת מקום ההתרחשויות. לא הרקע האורבני היומיומי מעסיק את המספר, כי אם בעיקר יופיו של הנוף הפראי, המשתקף בין היתר בטוילם הלילי של אורנה וחנן לאזור הפיורד: השמים ורועי הכוכבים, גבעות הגרניט הכהות משני צדי הפיורד הצר. "משמאלם ניבטו אליהם צלליות של אוניות שחורות דמומות,

ייחודו של הרומן מול ההרים הסגולים בהשוואה למרבית ספרי הפרווה הישראלית הוא ברקעו הלוקאלי יוצא הדופן: עלילתו מתרחשת באילת ומעט בסביבותיה. על העיר הזאת בקצה הדרומי של הארץ פסחה הסיפורת הישראלית. אפשר לומר שהיא קופחה ביחס לערי מרכז טעונות ובעלות אופי קוסמופוליטי, עכשווי והיסטורי, שתפסו זה מכבר את מרכז התודעה, דוגמת תל אביב וירושלים. אילת עם החיים הזורקים חסרי דאגת המחר, הנעים לקצבו של הרגע החולף, מחוץ בריחה של מסתככים למיניהם, היתה ונשארה משום מה מחוץ לקונצנזוס הספרותי, שכוחה ומרוחקת, מבלי שתציב אתגר לכותבי פרווה, על אף הפוטנציאל בנופה המדברי עוצר הנשימה ובמרחק האנושי המנומר שלה. בסוף שנות החמישים היא נתפסה כעיר פרוצת חוק בנוסח המערב הפרוע. מכאן צומחים שורשיה של דרמה אנושית המתרחשת בשנות השבעים. הרומן חובק דמויות אהבות וכואבות, קשות יום, נאבקות ומשלימות, אכולות געגוע ומאוויים שלא באו על סיפוקן. לא הכל בשחור לבן.

באר יודע לרקום עלילה מרתקת וקולחת המתפתחת בטבעיות. משפחה שירדה לאילת בגלל פשיטת רגל והסתבכות בחובות, עקב התנהלות קלת הדעת וחסרת האחריות של אבי המשפחה, יוס, גבר כבן 60, קלפן, בטלן ורודף נשים. זה שנים שהוא פרוד מאשתו וחי מן היד לפה. בבית הוא משאיר אשה מרירה ונוטרת טינה, בן הלום קרב ובת המחפשת את דרכה. את ימיו הוא מעביר בצריף עלוב על החוף עם אורנה, נערה בת טובים שברחה מבית הוריה במרכז הארץ, והתמכרה לסמים. הוא נוטל אותה תחת חסותו ומצליח לגמול אותה מהם. מתפתחת ביניהם מערכת יחסים של תלות הדדית, שאינה נטולת כעסים ותסכולים. מצוקתה חסרת המוצא של אורנה בעקבות הריונה ממנו, מובילה לניתוק הקשר התלתי, והיא מוצאת מחסה בביתה של ידידתה סטלה, שמשלמת תמורת ההפלה - תמורת עזרה במילוי בקבוקי חול צבעוני לתיירים. סטלה הגיעה לאילת בסוף שנות החמישים יחד עם שאר "ילדי-פרחים" שחיפשו חופש. לאחר שתברה נשט אותה עם ילד, למדה להסתדר בכוחות עצמה ולהתפרנס.

בדרך-לא-דרך נרקם קשר אהבה חשאי בין אורנה לבין חנן המופנם והמלנכולי, בנו הלום הקרב של יוס השרמנטי. אהדתו של המספר נתונה לא ליוס הכוחני והמתרברב על השתתפותו בקרב הגדול באל-עלמיין, אלא לאנטי גיבור, בנו חנן, הלום קרב ממלחמת יום כיפור, ולא פחות מכך פגוע מיחסו המזולזל של אביו. לאחר נטישתה של אורנה, מוסט יוס ממרכז העלילה. באילת של שנות השבעים המפלט עבור שוחר ההרפתקאות חסר התקנה הוא באופירה, שם הוא מוצא תעסוקה זמנית.